

KRAJOWY REJESTR SĄDOWY I POSTĘPOWANIE REJESTROWE

redakcja Aneta Komenda

Adam Jaworski, Aneta Komenda

BIBLIOTEKA SĄDOWA

KRAJOWY REJESTR SĄDOWY I POSTĘPOWANIE REJESTROWE

redakcja Aneta Komenda

Adam Jaworski, Aneta Komenda

BIBLIOTEKA SĄDOWA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 9 kwietnia 2021 r.

Recenzent
Dr hab. Anna Hrycaj

Wydawca
Małgorzata Stańczak

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Kruś

Projekt okładek serii
Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne rozdziały napisali:
Adam Jaworski – rozdz.: 1–3
Aneta Komenda – rozdz.: 4–8, 10, 12
Adam Jaworski, Aneta Komenda – rozdz.: 9, 11

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8223-534-0

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluger.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	17
Nota od Wydawcy i Redaktora	25
Słowo wstępne	27
Rozdział 1	
Krajowy Rejestr Sądowy jako rejestr publiczny (art. 1–2)	29
1. Wprowadzenie	29
1.1. Geneza Krajowego Rejestru Sądowego	29
1.2. Rejestry podmiotowe w niektórych państwach członkowskich UE (wzmianka).....	35
2. Nazwa „Krajowy Rejestr Sądowy” (art. 1–2)	38
3. Funkcje Krajowego Rejestru Sądowego.....	42
4. Rozwój Krajowego Rejestru Sądowego – najważniejsze zmiany legislacyjne.....	47
5. KRS jako część systemu integracji rejestrów (BRIS)	49
5.1. Podstawy prawne i funkcje systemu BRIS.....	49
5.2. Automatyczna wymiana danych w ramach BRIS (art. 21d, art. 38 pkt 14 lit. e)	53
5.3. Działania sądu rejestrowego po uzyskaniu informacji z BRIS	56
5.3.1. Czynności sądu rejestrowego wobec oddziału w razie wykreślenia przedsiębiorcy zagranicznego.....	57
5.3.2. Czynności sądu rejestrowego w przypadku otrzymania informacji o transgranicznym połączeniu.....	59
5.4. Obowiązki Centralnej Informacji w zakresie BRIS	59
6. Obowiązki publikacyjne i informacyjne.....	62
6.1. Obowiązek złożenia wniosku o wpis do rejestru (art. 22, 47, 53a).....	63
6.1.1. Relacja między art. 22 a art. 47 oraz art. 53a ustawy o KRS	64
6.1.2. Podstawy prawne obowiązku składania wniosku o wpis do rejestru oraz zmianę danych	65
6.1.3. Wniosek o wpis strony internetowej oraz poczty elektronicznej	66

6.1.4. Termin złożenia wniosku	69
6.2. Ogłaszanie dokumentów w innych językach urzędowych Unii Europejskiej.....	72
6.3. Obowiązki informacyjne podmiotów wpisanych do KRS (art. 34).....	77
7. Uwagi końcowe.....	81

Rozdział 2

Podmioty podlegające wpisowi do KRS (art. 3, 36, 49, 55 i 56; załącznik nr 3 do rozporządzenia w sprawie szczegółowej treści wpisów).....	83
1. Wprowadzenie (art. 3).....	83
2. Podmioty podlegające wpisowi do rejestru przedsiębiorców (art. 36 i 50).	85
2.1. Przedsiębiorca w rozumieniu ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym a pojęcie przedsiębiorcy w systemie prawnym	85
2.2. Rodzaje podmiotów podlegających wpisowi do rejestru przedsiębiorców	88
2.3. „Podwójny” wpis do rejestru stowarzyszeń i rejestru przedsiębiorców	91
2.4. Przedsiębiorcy, co do których uchylono obowiązek wpisu do rejestru przedsiębiorców	93
3. Podmioty podlegające wpisowi do rejestru stowarzyszeń (art. 49, 49a; załącznik nr 3 do rozporządzenia w sprawie szczegółowej treści wpisów)	95
3.1. Uwagi wstępne (art. 49)	95
3.2. Rodzaje podmiotów podlegających wpisowi do rejestru stowarzyszeń	97
4. Podmioty podlegające wpisowi do rejestru dłużników niewypłacalnych..	104
4.1. Uwagi wstępne	104
4.2. Osoby podlegające wpisowi do RDN (stan prawny do 1.07.2021 r.) oraz KRZ.....	106

Rozdział 3

Struktura Krajowego Rejestru Sądowego (art. 1, 35–46, 47–53, 57, 59–60)....	111
1. Wprowadzenie (art. 1, 35, 35a, rozporządzenie w sprawie szczegółowej treści wpisów).....	111
1.1. KRS jako rejestr zestrukturyzowany.....	111
1.2. Sposób wpisywania danych dotyczących osób fizycznych i prawnych oraz adresów (art. 35).....	113
1.3. Dane identyfikujące osobę fizyczną – uwagi szczegółowe	115
1.4. Ujawnianie danych osób fizycznych a ochrona danych osobowych (art. 3a ust. 3, art. 35; RODO)	117
2. Dane podlegające wpisowi w poszczególnych działach rejestru przedsiębiorców (art. 37–46).....	123
2.1. Dział 1 rejestru (art. 38).....	123
2.1.1. Dane dotyczące każdego podmiotu.....	125

2.1.2. Dane dotyczące poszczególnych rodzajów podmiotów.....	145
2.1.3. Wpisy na wniosek i z urzędu.....	157
2.2. Dział 2 rejestru (art. 39).....	159
2.2.1. Reprezentacja i nadzór – analiza pojęć.....	161
2.2.2. Sposób reprezentacji podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców – wybrane problemy praktyczne	170
2.2.3. Członkowie organu oraz wspólnicy uprawnieni do reprezentacji (art. 39 pkt 1).....	185
2.2.4. Organy nadzoru (art. 39 pkt 2)	198
2.2.5. Prokurent (art. 39 pkt 3)	201
2.2.6. Pełnomocnicy spółdzielni, przedsiębiorstwa państwowego lub instytutu badawczego (art. 39 pkt 3a).....	216
2.2.7. Osoby uprawnione do reprezentacji przedsiębiorcy zagranicznego (art. 39 pkt 4).....	220
2.2.8. Osoby reprezentujące niektóre podmioty transgraniczne (art. 39 pkt 1a, art. 39 pkt 6–7).....	221
2.2.9. Wpisy na wniosek i z urzędu.....	223
2.3. Dział 3 rejestru (art. 40).....	224
2.3.1. Przedmiot działalności	225
2.3.2. Wzmianki dotyczące sprawozdań finansowych i innych dokumentów.....	239
2.3.3. Wpisy na wniosek, automatyczne i z urzędu	263
2.4. Dział 4 rejestru (art. 41–42, 46).....	266
2.4.1. Uwagi wstępne	266
2.4.2. Wpisy dotyczące zaległości płatniczych podmiotu (art. 41 pkt 1–3, art. 41a).....	268
2.4.3. Wpisy związane z postępowaniem upadłościowym i restrukturyzacyjnym (art. 41 pkt 4)	290
2.4.4. Wpisy dotyczące bezskuteczności egzekucji (art. 41 pkt 5, w brzmieniu obowiązującym do wejścia w życie nowelizacji z 26.01.2018 r.)	298
2.4.5. Szczególne regulacje materialnoprawne i procesowe.....	299
2.4.6. Sposób dokonywania wpisów w dziale 4.....	308
2.4.7. Uwagi końcowe	314
2.5. Dział 5 rejestru.....	316
2.5.1. Podstawy prawne ustanowienia kuratora	317
2.5.2. Dane podlegające ujawnieniu w dziale 5 rejestru	324
2.5.3. Sposób dokonywania wpisów w dziale 5.....	327
2.6. Dział 6 rejestru (art. 44).....	329
2.6.1. Charakterystyka danych podlegających wpisowi do działu 6 rejestru.....	329
2.6.2. Zdarzenia zmierzające do zakończenia działalności podmiotu.	332

2.6.3. Wpisy dotyczące postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych (art. 44 ust. 1 pkt 5)	382
2.6.4. Pozostałe ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej	389
2.6.5. Zawieszenie działalności gospodarczej (art. 44 ust. 1 pkt 4a, art. 20c, 20d, 22a).....	394
2.6.6. Wpisy z urzędu i na wniosek.....	404
3. Odmienności w zakresie rejestru stowarzyszeń	405
3.1. Uwagi wstępne (art. 49)	405
3.2. Wpisy dotyczące stowarzyszeń i innych organizacji pozarządowych (art. 52)	407
3.3. Wpisy dotyczące samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (art. 53)	416
4. Wpisy do rejestru dłużników niewypłacalnych.....	418
4.1. Dane podlegające wpisowi do RDN	419
4.2. Wykreślenie wpisów z RDN (art. 59)	423
4.2.1. Podstawy wykreślenia wpisu z RDN z urzędu lub na wniosek (art. 59)	424
4.2.2. Wykreślenie na skutek upływu czasu (art. 60).....	431
4.2.3. Wpisy do RDN a zasada jawności rejestru (art. 58, 59 ust. 3, art. 60 ust. 1 zdanie drugie, art. 10 ust. 3).....	432

Rozdział 4

Zasada jawności rejestru	435
1. Jawność formalna	435
1.1. Jawność danych ujawnianych w rejestrze (art. 4 ust. 3, 4, 4a, 4aa, 4b, art. 8)	436
1.2. Jawność danych w aspekcie europejskim (art. 4, 8, 8a)	439
1.2.1. Elektroniczny katalog dokumentów spółek (EKDS)	440
1.2.2. System integracji rejestrów – BRIS (art. 4a pkt 1, 2, 3, art. 20 ust. 1h, art. 21d).....	448
1.3. Akta rejestrowe podmiotu (art. 9)	452
1.4. Elektroniczne akta rejestrowe (art. 9 w brzmieniu obowiązującym od dnia wejścia w życie nowelizacji z 26.01.2018 r.).....	465
1.5. Jawność akt rejestrowych (art. 10)	473
1.6. Jawność elektronicznych akt rejestrowych (art. 10 w brzmieniu od dnia wejścia w życie nowelizacji z 26.01.2018 r.).....	475
1.7. Publikacja wpisów (art. 13, 42, 49 ust. 2, art. 50, 58)	480
2. Jawność materialna w ujęciu pozytywnym (art. 15–16)	483
3. Jawność materialna w ujęciu negatywnym (art. 14).....	490
4. Domniemanie prawdziwości wpisu (art. 17, 42)	493
5. Przepisy art. 14–17 ustawy o KRS a aktualne brzmienie art. 39 k.c.	503

6. Odpowiedzialność odszkodowawcza (art. 18).....	505
---	-----

Rozdział 5

Nieusuwalność danych z rejestru i wyjątki od tej zasady (art. 12).....	511
1. Zasada nieusuwalności wpisów (art. 12 ust. 1)	511
2. Sprostowanie wpisu (art. 12 ust. 2)	513
3. Wykreślenie z rejestru danych niedopuszczalnych (art. 12 ust. 3).....	515
4. Postępowanie na podstawie art. 12 ust. 3 a postępowanie na podstawie art. 24 ust. 6	533
5. Usunięcie dokumentów z repozytorium dokumentów finansowych (art. 12 ust. 4).....	534

Rozdział 6

Zakres kognicji sądu rejestrowego (art. 23)	539
1. Badanie dokumentów dołączonych do wniosku pod względem zgodności ich formy i treści z przepisami prawa (art. 23 ust. 1).....	539
2. Badanie prawdziwości danych objętych wnioskiem (art. 23 ust. 2).....	551

Rozdział 7

Postępowanie przymuszające (art. 24)	557
1. Wprowadzenie	557
2. Postępowanie na podstawie art. 24 ust. 1	560
3. Postępowanie na podstawie art. 24 ust. 1a.....	569
4. Nałożenie grzywny na obowiązanych (art. 24 ust. 1b i 2)	574
5. Umorzenie postępowania przymuszającego (art. 24 ust. 4).....	578
6. Odstąpienie od wszczęcia postępowania przymuszającego (art. 24 ust. 3)	581
7. Wykreślenie/wpis danych niezgodnych z rzeczywistym stanem rzeczy (art. 24 ust. 6)	585

Rozdział 8

Skutki niewykonania przez podmiot obowiązków rejestrowych	589
1. Działania sądu rejestrowego w przypadku niewykonania przez podmiot obowiązków rejestrowych	589
2. Rozwiązanie spółki osobowej.....	591
3. Rozwiązanie podmiotu wpisanego do rejestru bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego (art. 25a–25e)	596
3.1. Przesłanki wszczęcia postępowania o rozwiązanie podmiotu wpisanego do rejestru bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego i jego wykreślenie z rejestru (art. 25a ust. 1).....	597
3.1.1. Oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenie postępowania upadłościowego (art. 25a ust. 1 pkt 1 i 2).....	599

3.1.2. Wydanie postanowienia o odstąpieniu od wszczęcia postępowania przymuszającego lub jego umorzeniu (art. 25a ust. 1 pkt 3).....	603
3.1.3. Brak rocznych sprawozdań finansowych za dwa kolejne lata obrotowe (art. 25a ust. 1 pkt 4)	605
3.1.4. Niewykonanie innych obowiązków rejestrowych, o których mowa w art. 24 ust. 1, mimo dwukrotnego wezwania sądu rejestrowego (art. 25a ust. 1 pkt 5).....	608
3.2. Zakres czynności sądu rejestrowego w toku postępowania o rozwiązanie podmiotu bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego (art. 25b, 25a ust. 2, art. 25c).....	611
3.2.1. Obowiązki informacyjne sądu rejestrowego (art. 25b)	611
3.2.2. Czynności sprawdzające sądu rejestrowego (art. 25a ust. 2, art. 25c).....	614
3.3. Rozstrzygnięcia sądu rejestrowego w postępowaniu o rozwiązanie podmiotu bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego (art. 25d).....	619
3.4. Dopuszczalność zastosowania procedury o rozwiązanie podmiotu bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego wobec podmiotu pozostającego w stanie formalnej likwidacji	626
3.5. Skutki rozwiązania podmiotu bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego i jego wykreślenia z rejestru (art. 25e)	628

Rozdział 9

Kurator ustanawiany w postępowaniu rejestrowym.....	639
1. Istota zmian art. 42 k.c.	639
2. Działanie osoby prawnej, reprezentacja i prowadzenie spraw – podstawowe pojęcia.....	640
2.1. Działanie osoby prawnej przez swoje organy.....	640
2.2. Reprezentacja a prowadzenie spraw osoby prawnej.....	641
3. Przesłanki i tryb ustanowienia kuratora na podstawie art. 42 k.c.	643
3.1. Przesłanki ustanowienia kuratora	643
3.1.1. Przesłanki podmiotowe	644
3.2.1. Przesłanki merytoryczne ustanowienia kuratora.....	649
4. Kompetencje kuratora	659
5. Czynności określone w art. 42 § 3 k.c.	661
5.1. Kolejność działań kuratora (art. 42 § 3 a art. 42 ¹ § 2 k.c.).....	662
5.2. Kompetencje kuratora w zakresie reprezentacji podmiotu	664
5.2.1. Istota kompetencji kuratora	664
5.2.2. Zaświadczenie sądu rejestrowego jako podstawa zakresu kompetencji kuratora	665

5.2.3. Reprezentacja osoby prawnej przez kuratora przy dokonywaniu czynności prawnych.....	668
5.3. Reprezentacja osoby prawnej przez kuratora w postępowaniu cywilnym oraz innych postępowaniach	677
5.3.1. Postępowanie cywilne.....	678
5.3.2. Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne	681
5.3.3. Postępowanie karne.....	682
5.4. Sprawozdania finansowe a kurator ustanowiony na podstawie art. 42 k.c.	683
6. Nadzór sądu rejestrowego nad kuratorem.....	685
7. Ustanowienie kuratora a prokura	687
8. Rozszerzenie zakresu uprawnień kuratora ustanowionego po 15.03.2018 r. i przed 15.03.2018 r.	687
9. Tryb ustanawiania kuratora.....	694
9.1. Ustanowienie kuratora na wniosek	695
9.2. Ustanowienie kuratora z urzędu.....	696
9.3. Postanowienie o ustanowieniu kuratora.....	698
9.4. Okres, na który powołano kuratora	699
9.5. Osoba kuratora	700
10. Koszty działania i wynagrodzenia kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 k.c.	701
10.1. Uwagi wstępne.....	701
10.2. Wynagrodzenie kuratora.....	702
10.3. Rozstrzygnięcie o kosztach ustanowienia kuratora.....	705
10.3.1. Wybrane aspekty proceduralne orzekania o kosztach ustanowienia kuratora.....	705
10.3.2. Obciążenie kosztami osób zobowiązanych do powołania zarządu	706
10.3.3. Rozliczenie kosztów działania kuratora (ustanowionego na podstawie art. 42 k.c.) w procesie	707
10.3.4. Odstąpienie od obciążania kosztami osób zobowiązanych do powołania zarządu	710
10.4. Zaskarżalność postanowienia w przedmiocie kosztów ustanowienia kuratora.....	713
11. Kurator procesowy.....	715
11.1. Podstawa ustanowienia kuratora.....	715
11.2. Ustanowienie kuratora procesowego na wniosek i z urzędu	715
11.3. Zakres umocowania kuratora procesowego	719
11.4. Kurator ustanowiony na podstawie art. 69 k.p.c. a pełnomocnik procesowy	721
11.5. Kurator procesowy a prokurent.....	723

11.6. Kurator procesowy a kurator ustanowiony dla osoby prawnej na podstawie art. 42 k.c.	725
11.7. Ustanowienie kuratora procesowego w postępowaniu egzekucyjnym	727
11.8. Doprecyzowanie zakresu umocowania kuratora ustanowionego dla osoby fizycznej.....	729
11.9. Zmiany w przepisach dotyczących zawieszenia postępowania	729
11.10. Pozostałe kwestie proceduralne.....	730
11.11. Koszty działania kuratora procesowego.....	731
12. Rezygnacja z instytucji kuratora rejestrowego	733

Rozdział 10

Wykorzystanie systemu teleinformatycznego w wykonywaniu obowiązków

rejestrowych	737
1. Dyrektywa 2017/1132 w sprawie niektórych aspektów prawa spółek.....	738
1.1. Tworzenie i rejestracja spółek przez internet	739
1.2. Rejestracja oddziałów przez internet.....	747
2. Rejestracja spółek w systemie S24.....	753
2.1. Wniosek o wpis do rejestru spółki w systemie S24	755
2.2. Opłata od wniosku złożonego w S24.....	756
2.3. Dokumenty stanowiące podstawę wpisu – braki formalne i merytoryczne wniosku o wpis w systemie S24	759
2.4. Orzeczenia	767
2.5. Doręczenia.....	767
2.6. Konto w systemie teleinformatycznym	770
2.7. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.....	775
2.8. Spółka jawna	782
2.9. Spółka komandytowa	783
2.10. Inne czynności dokonywane w systemie teleinformatycznym w odniesieniu do spółki jawnej i spółki komandytowej	784
2.11. Prosta spółka akcyjna.....	787
3. Składanie sprawozdań finansowych.....	790
3.1. Zgłoszenie sprawozdania finansowego	797
3.1.1. Osoby uprawnione do złożenia zgłoszenia	799
3.1.2. Dokumenty dołączane do zgłoszenia (elektroniczna postać tych dokumentów).....	805
3.1.3. Weryfikacja zgłoszenia	808
3.2. Wniosek o wpis wzmianki o złożonych dokumentach finansowych...	811
3.3. Złożenie oświadczenia o braku obowiązku sporządzenia i złożenia rocznego sprawozdania finansowego	818
3.4. Repozytorium dokumentów finansowych	819
3.5. Konto w systemie teleinformatycznym	822

Rozdział 11

Postępowanie rejestrowe	825
1. Wprowadzenie	825
2. Źródła prawa procesowego w zakresie postępowania rejestrowego	827
2.1. Ogólna charakterystyka źródeł prawa	827
2.2. Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym	828
2.3. Kodeks postępowania cywilnego	830
2.4. Akty wykonawcze	834
3. Pojęcie sprawy rejestrowej po nowelizacji	838
4. Właściwość sądu rejestrowego	841
5. Uczestnik postępowania rejestrowego	844
5.1. Zasada uczestnictwa	844
5.2. Wnioskodawca jako uczestnik postępowania rejestrowego	845
5.2.1. Uprawnienie (legitymacja) do złożenia wniosku w postępowaniu rejestrowym	845
5.2.2. Uprawnienie do złożenia wniosku na podstawie przepisów szczególnych	846
5.2.3. Skutki braku uprawnienia do złożenia wniosku	849
5.3. Podmiot podlegający wpisowi do rejestru jako uczestnik z mocy prawa	850
5.4. Uczestnictwo innych osób w postępowaniu rejestrowym	852
5.5. Czynności uczestników oraz sądu w związku z zapewnieniem właściwego ukształtowania postępowania pod względem podmiotowym	858
6. Przebieg postępowania rejestrowego w stanie prawnym obowiązującym do dnia wejścia w życie nowelizacji z 26.01.2018 r.	862
6.1. Postępowanie wywołane wnioskiem o wpis	863
6.1.2. Wniosek złożony w postaci papierowej	863
6.1.3. Postępowanie zainicjowane wnioskiem złożonym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (przed wejściem w życie nowelizacji z 26.01.2018 r.)	891
6.2. Postępowanie z wniosku w sprawach innych niż o wpis	905
6.2.1. Wymagania formalne wniosku	905
6.2.2. Opłaty sądowe od wniosku	907
6.2.3. Braki formalne i fiskalne wniosku oraz skutki ich nieuzupełnienia	907
6.2.4. Braki dokumentów niezbędnych do uwzględnienia wniosku ...	909
6.2.5. Dokumenty podlegające złożeniu do akt rejestrowych oraz stanowiące dowody dołączone do wniosku	909
6.2.6. Orzeczenia i doręczenia (odesłanie)	911
6.2.7. Wniosek w sprawie innej niż o wpis w postaci elektronicznej ...	912
6.3. Postępowanie z urzędu	912

6.3.1. Podstawy prawne do wszczęcia postępowania z urzędu	912
6.3.2. Wszczęcie postępowania z urzędu jako uprawnienie i obowiązek sądu rejestrowego.....	915
6.3.3. Postępowanie z urzędu a wniosek strony.....	916
6.3.4. Przebieg postępowania wszczętego z urzędu	920
7. Przebieg postępowania rejestrowego w stanie prawnym obowiązującym od dnia wejścia w życie nowelizacji z 26.01.2018 r.....	923
7.1. Postępowanie prowadzone w systemie teleinformatycznym.....	924
7.1.1. Obowiązkowe a fakultatywne złożenie wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego	924
7.1.2. Wymagania formalne wniosku składanego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.....	928
7.1.3. Opłaty sądowe od wniosku w systemie teleinformatycznym	931
7.1.4. Braki formalne wniosków i skutki ich nieuzupełnienia	932
7.1.5. Braki dokumentów stanowiących podstawę wpisu (tzw. braki merytoryczne)	937
7.1.6. Dokumenty stanowiące podstawę wpisu podlegające złożeniu do akt rejestrowych albo stanowiące załączniki do innego wniosku	937
7.1.7. Elektroniczne wypisy i wyciągi z aktów notarialnych	942
7.1.8. Orzeczenia i doręczenia (wzmianka).....	947
7.2. Postępowanie prowadzone poza systemem teleinformatycznym	948
7.2.1. Wymagania formalne wniosku	948
7.2.2. Opłaty od wniosku	949
7.2.3. Braki formalne wniosku i sposób ich uzupełnienia	949
7.2.4. Braki dokumentów stanowiących podstawę wpisu albo podlegających złożeniu do akt rejestrowych (tzw. braki merytoryczne)	950
7.2.5. Dokumenty stanowiące podstawę wpisu	950
7.2.6. Orzeczenia i doręczenia.....	951
7.3. Postępowanie z urzędu (wzmianka).....	951
8. Orzeczenia w postępowaniu rejestrowym	954
8.1. Rodzaje orzeczeń	955
8.1.1. Postanowienia co do istoty sprawy	956
8.1.2. Postanowienia formalne	958
8.1.3. Zarządzenia	967
8.2. Postać orzeczeń w postępowaniu rejestrowym.....	968
8.2.1. Orzeczenia w postaci papierowej.....	969
8.2.2. Orzeczenia wydawane w systemie teleinformatycznym.....	970
8.3. Prawomocność, wykonalność i skuteczność orzeczeń	971
8.3.1. Prawomocność	972
8.3.2. Skuteczność i wykonalność	976

8.4. Uzasadnianie orzeczeń	981
9. Wpis do rejestru	988
9.1. Definicja wpisu do rejestru. Wpis a postanowienie	988
9.2. Wpisy automatyczne	992
9.3. Wpisy konstytutywne i deklaratoryjne	995
9.4. Sprostowanie postanowienia o wpisie oraz wpisu	997
10. Środki zaskarżenia w postępowaniu rejestrowym	1001
10.1. Rodzaje środków zaskarżenia	1002
10.2. Składanie środków zaskarżenia w postaci papierowej i za pośrednictwem systemu teleinformatycznego	1003
10.3. Dopuszczalność środków zaskarżenia w postępowaniu rejestrowym	1005
10.3.1. Interes prawny (<i>gravamen</i>)	1005
10.3.2. Niedopuszczalność zaskarżenia postanowień dotyczących wpisów ewidencyjnych (art. 45a ustawy o KRS; art. 49 nowelizacji z 26.01.2018 r.)	1007
10.4. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego	1014
10.4.1. Istota skargi oraz zmiany legislacyjne	1014
10.4.2. Podstawowe zasady postępowania skargowego (art. 398 ²² k.p.c.)	1017
10.4.3. Skarga na postanowienie o wpisie – odrębności	1025
10.4.4. Skarga o charakterze „odwoławczym” (art. 398 ²³ , 767 ^{3a} k.p.c.) – wzmianka	1027
10.5. Apelacja	1028
10.6. Zażalenie	1038
10.7. Nadzwyczajne środki zaskarżenia w postępowaniu rejestrowym	1042
10.7.1. Skarga kasacyjna	1042
10.7.2. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	1049
10.7.3. Skarga o wznowienie postępowania	1052
11. Doręczenia	1057
11.1. Doręczenia w stanie prawnym obowiązującym przed 1.07.2021 r. ...	1057
11.1.1. Doręczenia tradycyjne	1057
11.1.2. Doręczenia elektroniczne	1064
11.2. Doręczenia w postępowaniach wszczętych po 1.07.2021 r.	1066
11.2.1. Doręczenia w postępowaniach prowadzonych w systemie teleinformatycznym	1066
11.2.2. Doręczenia w sprawach prowadzonych poza systemem (odesłanie)	1070
11.3. Obowiązki dotyczące zgłaszania adresów do sądu rejestrowego	1070
12. Koszty postępowania rejestrowego	1076
13. Terminy rozpoznania sprawy	1078

Rozdział 12

Automatyczna wymiana lub weryfikacja danych między Krajowym Rejestrem Sądowym a innymi rejestrami publicznymi	1081
1. Weryfikacja danych podmiotów podlegających wpisowi do KRS z danymi zgromadzonymi w rejestrze PESEL i REGON	1082
2. Wymiana danych między Krajowym Rejestrem Sądowym a Krajowym Rejestrem Karnym.....	1083
3. Wymiana danych między Krajowym Rejestrem Sądowym a CRP-KEP i Krajowym Rejestrem Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON)	1090
4. Przesyłanie danych z KRS do Centralnego Rejestru Danych Podatkowych	1092
5. Automatyczna wymiana danych w ramach BRIS	1093
6. Wymiana danych między Krajowym Rejestrem Sądowym a Krajowym Rejestrem Zadłużonych	1095
7. Przesyłanie elektronicznych wypisów z aktów notarialnych do sądu rejestrowego.....	1097
Bibliografia.....	1099

NOTA OD WYDAWCY I REDAKTORA

W chwili oddawania książki do druku trwają prace legislacyjne nad ustawą o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1016). W dniu 28.05.2021 r. na posiedzeniu Sejmu będą głosowane poprawki Senatu (uchwała Senatu druk sejmowy nr 1159). Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka rekomenduje przyjęcie poprawek senackich. W związku z tym można przyjąć, że:

- 1) na podstawie art. 11 powołanej ustawy w tych miejscach opracowania, w których jako **datę wejścia w życie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych** wskazano dzień 1.07.2021 r., należy wskazać datę **1.12.2021 r.**;
- 2) na podstawie art. 6 powołanej ustawy w tych miejscach opracowania, w których wskazano, że wpisy do **Rejestru Dłużników Niewypłacalnych Krajowego Rejestru Sądowego** będą dokonywane do dnia 30.06.2021 r., należy wskazać datę **30.11.2021 r.**, z tym zastrzeżeniem, że:
 - a) w przypadku otrzymania przez sąd rejestrowy po dniu 30.11.2021 r. odpisu postanowienia sądu upadłościowego wydanego w sprawie wszczętej przed dniem 1.12.2021 r., który stanowiłby podstawę wpisu do rejestru dłużników niewypłacalnych danych na podstawie art. 55 pkt 1–2 i 4 ustawy z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym w brzmieniu dotychczasowym, stosuje się przepisy dotychczasowe [zob. art. 45a ustawy z 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 398 ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw];
 - b) w przypadku otrzymania przez sąd rejestrowy po dniu 30.11.2021 r. informacji o umorzeniu przed dniem 1.12.2021 r. egzekucji sądowej lub administracyjnej prowadzonej przeciwko przedsiębiorcy, z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych, która stanowiłaby podstawę wpisu na podstawie art. 41 pkt 5 ustawy z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym w brzmieniu dotychczasowym, stosuje się przepisy dotychczasowe [zob.: art. 45b ustawy z 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 398 ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw].

SŁOWO WSTĘPNE

Szanowni Państwo

Oddawana do Państwa rąk książka stanowi kompendium wiedzy z zakresu Krajowego Rejestru Sądowego, w tym postępowania rejestrowego. Jest to rejestr publiczny, którego znaczenie wciąż wzrasta, gdyż aktualizacja i powszechna dostępność informacji o podlegających wpisowi do KRS przedsiębiorcach i podmiotach tzw. trzeciego sektora wzmacnia pewność i bezpieczeństwo obrotu. Realizacja tej funkcji rejestru wymaga jednak ciągłego uzupełniania i rozbudowy regulacji prawnych dostosowujących funkcjonowanie rejestru do aktualnego poziomu rozwoju gospodarczego oraz rozwoju narzędzi informatycznych. Wobec tego od kilku lat ustawodawca konsekwentnie zwiększa zakres zastosowania technologii informatycznych w postępowaniu rejestrowym. Ostatnim krokiem będzie pełna elektronizacja postępowania rejestrowego dotyczącego przedsiębiorców.

Mija właśnie 20 lat od czasu, gdy Krajowy Rejestr Sądowy zaczął funkcjonować jako rejestr prowadzony w postaci informatycznej, a obecnie – w systemie teleinformatycznym. Zamiarem autorów było podzielenie się z Państwem doświadczeniami z tego okresu zarówno w odniesieniu do instytucji sprawdzonych i funkcjonujących od początku działania rejestru, jak i w odniesieniu do nowych rozwiązań, które na przestrzeni ostatnich kilku lat zostały wprowadzone do ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. W książce omówiono również rozwiązania prawne, które wejdą w życie z dniem 1.07.2021 r.

Pozycja zawiera analizę poszczególnych zagadnień dotyczących Krajowego Rejestru Sądowego z powołaniem przepisów, które odnoszą się do omawianego tematu. Niniejsze opracowanie nie jest jednak klasycznym komentarzem do ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Od dotychczas istniejących na rynku wydawniczym pozycji odróżnia się tym, że oprócz szczegółowego komentarza do przepisów ustawy o KRS zawiera również dokładne omówienie postępowania rejestrowego jako jednego z postępowań nieprocesowych. Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym zawiera zarówno przepisy o charakterze materialnoprawnym, jak i przepisy procesowe. Jednak znaczna część regulacji dotyczącej postępowania rejestrowego została zawarta w dziale VI k.p.c. Aby zatem przedstawić problematykę postępowania rejestrowego kompleksowo, niezbędne

jest omówienie regulacji zawartych zarówno w ustawie o Krajowym Rejestrze Sądowym, jak i w dziale VI k.p.c.

Książka zawiera zatem również komentarz do art. 694¹–694⁸ k.p.c., a w niezbędnym zakresie także omówienie ogólnych instytucji postępowania nieprocesowego i postępowania cywilnego. Oddzielnie omówiono postępowanie rejestrowe prowadzone na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów, a oddzielnie postępowanie, które w odniesieniu do podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców KRS od dnia 1.07.2021 r. będzie prowadzone wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Opracowanie zawiera szczegółową analizę przepisów Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących gruntownie zmodyfikowanej w 2018 r. instytucji kuratora ustanowionego na podstawie art. 42 k.c., który obecnie może reprezentować w obrocie prawnym osobę prawną nieposiadającą organów.

Nie można też tracić z pola widzenia faktu, że szczegółowe regulacje o charakterze materialnoprawnym dotyczące poszczególnych podmiotów wpisywanych do Krajowego Rejestru Sądowego zawarte są w różnych aktach prawnych, takich jak: Kodeks spółek handlowych, Kodeks cywilny, Prawo o stowarzyszeniach, ustawa o fundacjach, Prawo spółdzielcze i wiele innych. W związku z tym w prezentowanej publikacji położono nacisk na możliwie przejrzyste przedstawienie problemów praktycznych, zarówno materialnoprawnych (jak np. problematyka firmy, reprezentacji spółek itp.), jak i procesowych. Jednocześnie chcieliśmy, aby książka była utworem uniwersalnym w tym sensie, że będzie pomocna wielu osobom stykającym się z materiały ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Mamy nadzieję, że nasza praca okaże się przydatna zarówno dla referendarzy i sędziów orzekających w wydziałach gospodarczych KRS, a także w wydziałach cywilnych i gospodarczych „procesowych”, jak i dla adwokatów, radców prawnych i innych przedstawicieli zawodów prawniczych, którzy zajmują się obsługą prawną przedsiębiorców i organizacji pozarządowych.

Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym była wielokrotnie nowelizowana. Ważne modyfikacje wprowadziła w ostatnim czasie ustawa z 26.01.2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 398). W książce zostały uwzględnione i omówione objęte powołaną ustawą zmiany, zarówno te, które już weszły w życie, jak i te, które dopiero wejdą dnia 1.07.2021 r. Staraliśmy się oddać do rąk Szanownych Czytelników utwór z możliwie najbardziej aktualnym stanem prawnym na rynku.

*Aneta Komenda
Adam Jaworski*

Rozdział 1

KRAJOWY REJESTR SĄDOWY JAKO REJESTR PUBLICZNY (ART. 1–2)

1. Wprowadzenie

1.1. Geneza Krajowego Rejestru Sądowego

Krajowy Rejestr Sądowy został utworzony ustawą z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym¹, która weszła w życie z dniem 1.01.2001 r. Rejestr ten składa się z trzech odrębnych rejestrów: rejestru przedsiębiorców (art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy o KRS); rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy o KRS)², a także rejestru dłużników niewypłacalnych (art. 1 ust. 2 pkt 3 ustawy o KRS)³. Artykuł 1 ust. 3 ustawy o KRS stanowi, że rejestr wchodzi w skład systemu integracji rejestrów, o którym mowa w art. 22 dyrektywy 2017/1132⁴.

Utworzenie Krajowego Rejestru Sądowego stanowiło jeden z elementów podjętej przez polskiego ustawodawcę po transformacji ustrojowej reformy prawa gospodarczego (handlowego). Reforma ta obejmowała także uchwalenie nowej ustawy z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych⁵, która weszła w życie z dniem 1.01.2001 r., a w kolejnym etapie – wprowadzenie do ustawy z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny⁶ przepisów o firmie przedsiębiorcy i prokurze, co nastąpiło na mocy ustawy z 14.02.2003 r. o zmianie usta-

¹ Dz.U. Nr 121, poz. 769 ze zm.

² W dalszej części tekstu rejestr ten będzie skrótowo określany jako „rejestr stowarzyszeń”.

³ Wpisy do rejestru dłużników niewypłacalnych będą dokonywane tylko do dnia wejścia w życie ustawy z 6.12.2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (Dz.U. z 2019 r. poz. 55 ze zm.), czyli 1.07.2021 r. Szerzej zob. rozdz. 2 pkt 4. **Uwaga! Proszę zapoznać się z notą od Wydawcy i Redaktora dotyczącą zmiany wejścia w życie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych zamieszczonej na s. 25.**

⁴ Na temat systemu integracji rejestrów BRIS zob. rozdz. 1 pkt 5.1.

⁵ Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.

⁶ Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.

wy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw⁷. Wymienione akty prawne przede wszystkim zastąpiły uprzednio obowiązujące rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.06.1934 r. – Kodeks handlowy⁸. Warto także wspomnieć, że na przełomie XX i XXI wieku prowadzono prace legislacyjne nad nową regulacją prawa upadłościowego, których efektem była ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze⁹; od 1.01.2016 r. – Prawo upadłościowe¹⁰. Spośród tych kluczowych dla współczesnego systemu polskiego prawa handlowego aktów prawnych ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym była chronologicznie pierwsza¹¹.

W tym samym czasie, ustawą z 21.08.1997 r. o zmianie ustaw – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz ustawy o prokuraturze¹², wprowadzono do polskiego systemu prawnego urząd referendarza sądowego. Celem jego wprowadzenia było dążenie do odciążenia sędziów od wykonywania zadań związanych z wykonywaniem ochrony prawnej, w tym prowadzenia rejestrów sądowych. Do kompetencji referendarza początkowo należało prowadzenie postępowań w sprawach wieczystoksięgowych i rejestrowych. Od tamtego czasu uprawnienia referendarza są systematycznie rozszerzane, zarówno w postępowaniu rejestrowym, jak i w innych rodzajach postępowania cywilnego.

Wyjaśniając potrzebę utworzenia nowego, centralnego rejestru, autorzy projektu ustawy o sądowym rejestrze gospodarczym, rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz o Krajowym Rejestrze Sądowym, na podstawie którego uchwalono obecnie obowiązującą ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym, wskazali, że „niezbędnym warunkiem funkcjonowania gospodarki rynkowej jest umożliwienie podmiotom w niej uczestniczącym dysponowania szybką i niezawodną informacją o statusie prawnym partnera, jego informacji finansowej i sposobie jego reprezentowania”¹³. Podkreślono, że dla zrealizowania tych funkcji celowe jest utworzenie wspólnego rejestru, który powinien być prowadzony przez sądy. Autorzy nowelizacji wskazali, że za prowadzeniem rejestru przez sądy przemawia tradycja (dotychczasowe rejestry były prowadzone przez sądy) oraz okoliczność, że „postępowanie sądowe stwarza najlepsze warunki do prawidłowego rozstrzygnięcia spraw spornych”. Ówczesni projektodawcy krytycznie odnieśli się do dotychczasowego rozproszenia rejestrów, prowadzonych dla 12 różnych kategorii

⁷ Dz.U. Nr 49, poz. 408.

⁸ Dz.U. Nr 57, poz. 502.

⁹ Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.

¹⁰ Dz.U. z 2020 r. poz. 1228.

¹¹ Co do kontekstu zmian zob. A.W. Wiśniewski, *Przepisy o Krajowym Rejestrze Sądowym a reforma prawa handlowego*, cz. 1, PPH 1999/4, s. 1 i n.

¹² Dz.U. Nr 117, poz. 752.

¹³ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o rejestrze gospodarczym, rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz o Krajowym Rejestrze Sądowym, II kadencja, druk sejm. nr 1882, s. 1, oryginał w zasobach Biblioteki Sejmowej.

podmiotów przez różne sądy. Przewidywano również – nawiązując do przedwojennej koncepcji „kupca rejestrowego” – objęcie sądową rejestracją również przedsiębiorców prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą. Odpowiednie regulacje znajdowały się w pierwotnej wersji ustawy, gdzie przewidywano objęcie osób fizycznych sądową rejestracją od 1.01.2003 r. Ostatecznie ustawodawca odstąpił jednak od tej koncepcji, uznając za wystarczające ewidencjonowanie osób prowadzących działalność gospodarczą w ewidencji działalności gospodarczej¹⁴.

Ze względu na wagę i skalę zmian legislacyjnych przepisy intertemporalne zostały zgrupowane w ustawie z 20.08.1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym¹⁵.

Wchodzące w skład KRS rejestr przedsiębiorców i rejestr stowarzyszeń zastąpiły kilkanaście dotychczasowych, prowadzonych odrębnie dla poszczególnych podmiotów rejestrów, a to:

- rejestr handlowy, powołany na podstawie dekretu Naczelnika Państwa z 7.02.1919 r. o Rejestrze Handlowym¹⁶, który przetrwał w zbliżonym kształcie do 1.01.2001 r., obejmował spółki jawne i komandytowe (RHA), spółki kapitałowe (RHB) i zagraniczne spółki kapitałowe (RHC), prowadzony przez sądy rejonowe – sądy gospodarcze na podstawie art. 13 i n. rozporządzenia Prezydenta RP z 27.06.1934 r. – Kodeks handlowy¹⁷ oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 1.07.1934 r. o rejestrze handlowym¹⁸;
- rejestr przedsiębiorstw państwowych, prowadzony przez sądy rejonowe – sądy gospodarcze na podstawie art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z 25.09.1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych¹⁹ (w brzmieniu obowiązującym od 1991 r.);
- rejestr kółek rolniczych, rolniczych zrzeszeń branżowych, związków rolników, kółek i organizacji rolniczych oraz związków rolniczych zrzeszeń branżowych, prowadzony przez sądy rejonowe i – w odniesieniu do organizacji ogólnokrajowej – Sąd Wojewódzki (obecnie Okręgowy) w Warszawie na podstawie art. 36 i n. ustawy z 8.10.1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników²⁰;
- rejestr spółdzielni i ich związków, prowadzony przez sądy rejonowe na podstawie art. 7 i n. ustawy z 16.09.1982 r. – Prawo spółdzielcze²¹;
- rejestr fundacji, prowadzony przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy na podstawie art. 7 ustawy z 6.04.1984 r. o fundacjach²²;

¹⁴ Szczegółowo zob. rozdz. 2 pkt 2.

¹⁵ Dz.U. Nr 121, poz. 770.

¹⁶ Dz.Urz.Pr.P. Nr 14, poz. 164.

¹⁷ Dz.U. Nr 57, poz. 52 ze zm.

¹⁸ Dz.U. Nr 59, poz. 511 ze zm.

¹⁹ Dz.U. z 1991 r. Nr 18, poz. 80.

²⁰ Dz.U. Nr 32, poz. 217.

²¹ Dz.U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288.

²² Dz.U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203.

- rejestr jednostek badawczo-rozwojowych, prowadzony przez sądy rejonowe na podstawie art. 12 ustawy z 25.07.1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych²³;
- rejestr cechów i izb rzemieślniczych, prowadzony przez sądy rejonowe i wojewódzkie (okręgowe) na podstawie art. 19 ustawy z 22.03.1989 r. o rzemiośle²⁴;
- rejestr stowarzyszeń, prowadzony przez sądy wojewódzkie (okręgowe) na podstawie art. 8 ustawy z 7.04.1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach²⁵;
- rejestr związków zawodowych rolników indywidualnych, prowadzony przez sądy wojewódzkie (okręgowe) na podstawie art. 7 ustawy z 7.04.1989 r. o związkach zawodowych rolników indywidualnych²⁶;
- rejestr zrzeszeń i ogólnokrajowych reprezentacji podmiotów gospodarczych, prowadzony przez sądy rejonowe i wojewódzkie na podstawie art. 9 ustawy z 30.05.1989 r. o samorządzie zawodowym niektórych podmiotów gospodarczych²⁷;
- rejestr izb gospodarczych, prowadzony przez sądy rejonowe – sądy gospodarcze na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z 30.05.1989 r. o izbach gospodarczych²⁸;
- rejestr towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, prowadzony przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Pragi na podstawie art. 12 ustawy z 28.07.1990 r. o działalności ubezpieczeniowej²⁹;
- rejestr związków zawodowych, prowadzony przez sądy wojewódzkie na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z 23.05.1991 r. o związkach zawodowych³⁰;
- rejestr organizacji pracodawców, prowadzony na podstawie art. 9 ustawy z 23.05.1991 r. o organizacjach pracodawców³¹;
- rejestr publicznych zakładów opieki zdrowotnej, prowadzony przez sądy rejonowe na podstawie art. 35b ustawy z 30.08.1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej³².

Przedstawione wyżej zestawienie dowodzi, że spostrzeżenie autorów projektu ustawy o KRS³³ o znacznym rozdrobieniu rejestrów było w pełni uzasadnione. W stanie prawnym obowiązującym w latach 90. XX wieku każdy podmiot prawa miał w zasadzie swój odrębny rejestr, unormowany w przepisach dotyczących jego ustroju. Przepisy te były wielokrotnie niespójne. O ile kwestie proceduralne były rozwiązywane w tych przepisach podobnie, przez odesłanie do stosowania przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, o tyle brakowało jednolitych przepisów materialnoprawnych dotyczących takich kwestii jak zasady dokonywania wpisów, domniemania

²³ Dz.U. z 1991 r. Nr 44, poz. 194.

²⁴ Dz.U. Nr 17, poz. 92.

²⁵ Dz.U. z 1990 r. Nr 20, poz. 104.

²⁶ Dz.U. Nr 20, poz. 106.

²⁷ Dz.U. Nr 35, poz. 194.

²⁸ Dz.U. Nr 35, poz. 195.

²⁹ Dz.U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62.

³⁰ Dz.U. Nr 55, poz. 234.

³¹ Dz.U. Nr 55, poz. 235.

³² Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.

³³ Zob. druk sejm nr 1882.

wiążące się z wpisem, kognicja sądu rejestrowego. Dodatkowo niespójne były regulacje dotyczące właściwości sądów, a kryteria powierzenia konkretnym sądom prowadzenia rejestrów były nieczytelne. Większość rejestrów prowadziły sądy rejonowe właściwe dla siedziby podmiotu (wydziały gospodarcze albo cywilne), ale w przypadku stowarzyszeń i innych organizacji społecznych rejestry były prowadzone przez sądy okręgowe (dawniej wojewódzkie). W niektórych przypadkach ustawodawca wskazywał jeden sąd właściwy dla całego kraju. Nie ulega wątpliwości, że tak znaczne rozdrobnienie rejestrów, prowadzonych przez różne sądy w postaci wyłącznie „papierowej”, znacznie utrudniało przedsiębiorcom i innym osobom zainteresowanym uzyskanie aktualnych informacji o różnych podmiotach, z którymi mogli wchodzić w relacje gospodarcze. Utworzenie jednolitego Krajowego Rejestru Sądowego przyczyniło się do usunięcia tych mankamentów.

Jak wspomniano, zgodnie z art. 36 pkt 1 ustawy o KRS w pierwotnym brzmieniu rejestr przedsiębiorców miał obejmować także osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które miały dokonać przerejestrowania do 31.12.2003 r. Ustawą z 14.11.2003 r. o zmianie ustawy – Prawo działalności gospodarczej oraz niektórych innych ustaw³⁴ znowelizowano ten przepis i odstąpiono od rejestracji osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w KRS³⁵.

Dla przedsiębiorców – osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą do połowy 2011 r. prowadzona była przez gminy właściwe ze względu na miejsce zamieszkania tych osób Ewidencja Działalności Gospodarczej, a od 1.07.2011 r. ewidencja ta zastąpiona została Centralną Ewidencją i Informacją o Działalności Gospodarczej prowadzoną w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Podstawą funkcjonowania Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez gminy, a następnie CEIDG do 29.04.2018 r. była ustawa z 2.07.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej³⁶. Od 30.04.2018 r. CEIDG funkcjonuje na podstawie ustawy z 6.03.2018 r. o Centralnej Informacji i Ewidencji Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy³⁷.

Krajowy Rejestr Sądowy stanowił *novum* nie tylko ze względu na swój całościowy charakter, ale również dlatego, że jako jeden z pierwszych – po rejestrze zastawów – rejestrów publicznych był prowadzony wyłącznie w systemie informatycznym³⁸.

Warto odnotować, że KRS był tworzony w czasie prowadzenia przez Polskę negocjacji akcesyjnych przed przystąpieniem do Unii Europejskiej, a w tym czasie ustawodawca

³⁴ Dz.U. Nr 217, poz. 2125.

³⁵ Co do motywów tego rozwiązania zob. rozdz. 2 pkt 2.4.

³⁶ Dz.U. z 2017 r. poz. 2168 ze zm.

³⁷ Dz.U. z 2019 r. poz. 1291 ze zm.

³⁸ Co do etapów informatyzacji KRS zob. rozdz. 1 pkt 4.

2. Sprostowanie wpisu (art. 12 ust. 2)

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o KRS, jeżeli okaże się, że w rejestrze znajduje się wpis zawierający oczywiste błędy lub niezgodności z treścią postanowienia sądu, sąd z urzędu sprostuje wpis.

W piśmiennictwie ukształtowały się dwa odmienne poglądy dotyczące wykładni powołanego przepisu. Zwolennicy pierwszego z nich przyjmują, że art. 12 ust. 2 ustawy o KRS pozwala na sprostowanie przez sąd oczywistych błędów i niezgodności wpisu z treścią postanowienia sądu. Wskazują, że uregulowanie kwestii sprostowania wpisu było konieczne, ponieważ wpis nie jest orzeczeniem sądowym, a zatem nie można do niego stosować unormowań dotyczących sprostowania wyroku. Choć sprostowanie wpisu ma charakter techniczny, to powinno mieć podstawę w postanowieniu sądu. Artykuł 12 ust. 2 ustawy o KRS nie znajduje zastosowania do sprostowania postanowienia zarządzającego wpisem³. A. Michnik na uzasadnienie powyższego stanowiska dodaje, że art. 20 ust. 1 ustawy o KRS wyraźnie odróżnia wpis do rejestru od będącego jego podstawą postanowienia sądu. Do sprostowania postanowienia będącego podstawą wpisu zastosowanie znajdzie art. 350 k.p.c. Autorka wskazuje, że od postanowienia o sprostowaniu wpisu będzie przysługiwać apelacja, gdyż jest to postanowienie co do istoty sprawy⁴. Z kolei P. Popardowski za zasadne uznaje stanowisko, że: „Art. 12 ust. 2 KRSU nie może stanowić podstawy dla sprostowania postanowienia sądu rejestrowego w przedmiocie wpisu. Po pierwsze, za takim stanowiskiem przemawiają wyniki wykładni literalnej tego przepisu. Artykuł ten w swojej treści odwołuje się do wpisu, a nie postanowienia sądu rejestrowego. Po drugie, na niedopuszczalność sprostowania postanowienia sądu rejestrowego o wpisie z powołaniem się na art. 12 ust. 2 KRSU wskazuje również kontekst systemowy. Artykuł 12 *in meritum* dotyczy wpisów w rejestrze. Natomiast zagadnienia związane z postępowaniem rejestrowym i wydawanymi w jego ramach orzeczeniami merytorycznymi ujęte są w płaszczyźnie regulacji KPC (694¹–694⁸ KPC). Wniosek ten wzmacniany jest przez stwierdzenie, że wpis nie jest orzeczeniem sądowym, wobec czego konieczne było wprowadzenie przez ustawodawcę jednoznacznej podstawy normatywnej pozwalającej na dostosowanie treściowe wpisu (danych umieszczonych w rejestrze) do treści postanowienia sądu rejestrowego o wpisie, czego wyrazem jest właśnie art. 12 ust. 2 KRSU”⁵.

Inni autorzy wskazują, że art. 12 ust. 2 ustawy o KRS dotyczy:

- sprostowania postanowienia sądu rejestrowego i dokonanego na jego podstawie wpisu, jeżeli zawierają one oczywiste błędy, oraz
- sprostowania wpisu, jeżeli jest on niezgodny z treścią postanowienia sądu.

³ Tak A. Jakubecki [w:] L. Ciulkin, A. Jakubecki, N. Kowal, *Krajowy...*, s. 54–55; M. Tarska, *Ustawa...*, 2009, s. 136–137.

⁴ Tak A. Michnik, *Krajowy...*, s. 34–35.

⁵ P. Popardowski [w:] *Ustawa...*, 2019, art. 12, nt 18.

Zwolennicy szerokiego rozumienia treści art. 12 ust. 2 ustawy o KRS uznają, że przepis ten stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 350 § 1 k.p.c., a zatem na podstawie powołanego przepisu sprostowaniu podlega nie tylko sam wpis, ale i postanowienie stanowiące podstawę wadliwego wpisu⁶.

Jak słusznie wskazuje Ł. Zamojski⁷, jeżeli we wpisie do rejestru występują oczywiste błędy, to są one skutkiem tego, że błędy te pojawiły się w postanowieniu sądu. Projekt postanowienia sporządzany jest w systemie informatycznym i po jego podpisaniu (i zaakceptowaniu jego treści w systemie przez orzecznika) treść w części wpisowej (ujawnianej w rejestrze) nie może już ulec zmianie. Uprawniony pracownik sądu po uzupełnieniu w systemie jedynie daty, miejsca lub rodzaju posiedzenia, na którym postanowienie zostało wydane, przesyła dane do Centralnej Bazy Danych KRS. Na tym etapie nie może już dojść do ingerencji w treść sentencji postanowienia. Z przyczyn wskazanych powyżej nie jest możliwe (poza zupełnie wyjątkowymi sytuacjami awarii systemu na etapie przekazywania danych), aby treść wpisu w rejestrze była niezgodna z treścią postanowienia, na podstawie którego wpis został dokonany.

Za zasadne należy uznać drugie z prezentowanych stanowisk. Przyjęcie pierwszego z przedstawionych poglądów skutkowałoby tym, że przepis art. 12 ust. 2 ustawy o KRS nie znalazłby zastosowania w praktyce. Treść wpisu w rejestrze to nic innego jak sentencja postanowienia, a ta nie ulega zmianie od momentu podpisania postanowienia przez orzecznika aż do ostatecznego umieszczenia jej w Centralnej Bazie Danych KRS. Nie przekonuje też argument, że literalne brzmienie art. 12 ust. 2 ustawy o KRS odwołuje się do wpisu, a nie do postanowienia. Większość przepisów w ustawie o KRS odwołuje się do wpisu, choć nie budzi wątpliwości, że wpis do rejestru dokonywany jest na podstawie postanowienia sądu. Postanowienie i dokonywany na jego podstawie wpis są ze sobą nierozzerwalnie związane. W systemie teleinformatycznym obsługującym Krajowy Rejestr Sądowy dane z postanowienia sądu nie są „ręcznie” wprowadzane do systemu, ponieważ postanowienie jest tworzone w systemie. Nie ma zatem możliwości wprowadzenia do systemu innych danych niż dane widniejące w postanowieniu wydanym w systemie teleinformatycznym. Jedynie w wyjątkowych przypadkach, gdy doszłoby do awarii systemu teleinformatycznego na etapie przekazywania danych objętych treścią postanowienia sądu do Centralnej Bazy Danych KRS, możliwe byłoby „zdeformowanie” treści postanowienia i wówczas zasadne byłoby wydanie postanowienia wyłącznie o sprostowaniu wpisu.

Wydaje się, że o sprostowaniu wpisu (bez sprostowania postanowienia stanowiącego podstawę wpisu) można mówić w sytuacjach, gdy przepisy szczególne przewidują automatyczne (bez wydawania w tym przedmiocie postanowienia) dokonanie wpisu

⁶ Tak Ł. Zamojski, *Ustawa...*, s. 69; D. Bugajna-Sporczyk, K. Kuć-Kwaśniewicz, *Krajowy...*, s. 226; M. Leśniak, *Postępowanie w sprawach o wpis w Krajowym Rejestrze*, PPH 2001/5, s. 17.

⁷ Ł. Zamojski, *Sprostowanie postanowienia sądu rejestrowego i wpisu w rejestrze*, MoP 2006/8, s. 425 i n.

do rejestru. Przykładowo wpisem takim jest wpis do rejestru wzmianki o złożonych dokumentach finansowych dokonany na podstawie art. 20 ust. 1f ustawy o KRS.

W przypadku gdy niedokładności, błędy pisarskie albo rachunkowe lub inne oczywiste omyłki ujawnią się w komparycji postanowienia wpisowego, a więc tej jego części, która nie podlega wpisowi do rejestru, ich sprostowania sąd powinien dokonać na podstawie art. 350 k.p.c.

Jak słusznie wskazuje Ł. Zamojski⁸, przez „oczywiste błędy” należy rozumieć przykładowo omyłki pisarskie – błędy literowe bądź pominięcie drugiego imienia członka organu uprawnionego do reprezentacji podmiotu. Zwrot „oczywiste błędy” zawarty w art. 12 ust. 2 ustawy o KRS jest odpowiednikiem pojęć użytych w art. 350 k.p.c. i zawiera w sobie wszystkie przykładowo wymienione tam przesłanki sprostowania orzeczenia.

Powyższe rozważania dotyczą tych postanowień sądu rejestrowego, które stanowią podstawę dokonania wpisu do rejestru. Inne, niewpisowe postanowienia powinny zostać sprostowane wyłącznie w trybie art. 350 k.p.c.⁹

3. Wykreślenie z rejestru danych niedopuszczalnych (art. 12 ust. 3)

Zgodnie z treścią art. 12 ust. 3 ustawy o KRS, jeżeli w rejestrze są zamieszczone dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa, sąd rejestrowy, po wysłuchaniu zainteresowanych osób na posiedzeniu lub po wezwaniu do złożenia oświadczenia pisemnego, wykreśla je z urzędu.

Pojęcie danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa jest przedmiotem sporów doktrynalnych. Ponieważ ustawodawca nie zdecydował się na stworzenie definicji legalnej tego pojęcia, w piśmiennictwie prezentowane są co do zasady dwa odmienne stanowiska.

Część autorów opowiada się za wąskim rozumieniem pojęcia danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa, wskazując, że danymi niedopuszczalnymi są wyłącznie dane, które nie zostały wskazane w ustawie o KRS oraz w rozporządzeniu w sprawie szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach. Autorzy ci za niedopuszczalne uznają ponowne (w trybie art. 12 ust. 3 ustawy o KRS) badanie przez sąd rejestrowy dokumentów, które były już przedmiotem badania sądu na etapie rozpoznania wniosku (na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy o KRS), upatrując w tym naruszenie art. 365 i 366 k.p.c. oraz stojąc na stanowisku niewzruszalności orzeczeń sądowych oraz pewno-

⁸ Ł. Zamojski, *Ustawa...*, s. 69.

⁹ Szerzej w zakresie art. 12 ust. 2 ustawy o KRS i art. 350 k.p.c. zob. rozdz. 11 pkt 9.4.

ści i trwałości samego wpisu. Kwestionują zasadność przyznania sądowi rejestrowemu szerokich kompetencji do wykreślenia z rejestru danych w „uproszczonym” trybie¹⁰. Za wąskim rozumieniem pojęcia danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa opowiada się również A. Michnik. Autorka ta wskazuje, że niezgodność wpisu ze stanem faktycznym lub prawnym może być pierwotna, czyli występować już w chwili dokonywania wpisu w rejestrze, oraz następcza – powstała w wyniku zmiany określonych okoliczności. W odniesieniu do pierwotnej niezgodności wpisu z prawem oraz ze stanem faktycznym stoi na stanowisku, że niezgodność ta może zostać usunięta jedynie w drodze wniesienia środków zaskarżenia od nieprawomocnych orzeczeń, a po ich uprawomocnieniu się – w drodze przewidzianych w postępowaniu cywilnym nadzwyczajnych środków przysługujących od orzeczeń prawomocnych, albowiem możliwość wystąpienia niezgodności była przedmiotem badania sądu rejestrowego, na podstawie art. 23 ustawy o KRS, przed wydaniem postanowienia, na podstawie którego dokonuje się wpisu do rejestru. W odniesieniu do następczej niezgodności wpisu ze stanem faktycznym lub prawem autorka ta jako argument przemawiający przeciwko działaniu sądu z urzędu na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o KRS wskazuje, że możliwość wykreślenia przez sąd rejestrowy każdego wpisu z urzędu z uwagi np. na to, iż nie odpowiada on rzeczywistości stanowi faktycznemu, oznaczałaby przerzucenie na sąd rejestrowy odpowiednich w tym zakresie obowiązków ciążących z mocy przepisów prawa na określonych osobach. Zdezaktualizowały się natomiast argumenty powołane przez A. Michnik w zakresie wykładni art. 24 ust. 3 ustawy o KRS, a to wobec zasadniczej zmiany brzmienia tego przepisu dokonanej nowelizacją z 28.11.2014 r. Natomiast w odniesieniu do wpisu dokonanego na podstawie wadliwej czynności prawnej A. Michnik opowiada się za możliwością dokonania zmiany wpisu w rejestrze na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu, ale wpis ten powinien nastąpić na wniosek złożony przez uprawniony podmiot lub z urzędu przez sąd rejestrowy, ale po uprzednim wyczerpaniu trybu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o KRS. Co istotne, autorka ta wyraziła pogląd, że wynikający z przepisów Kodeksu spółek handlowych obowiązek zarządów spółek zgłoszenia sądowi rejestrowemu uchwał stwierdzających nieważność lub uchylających uchwały nie pozwala sądowi rejestrowemu na podjęcie działań z urzędu, a stanowi dla niego jedynie asumpt do podjęcia działań przymuszających podmiot do złożenia wniosku o zmianę wpisu na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy o KRS¹¹.

Do zwolenników wąskiego rozumienia pojęcia danych niedopuszczalnych należy również P. Popardowski, który powołując się na literalną wykładnię omawianego przepisu, wskazuje, że z treści **art. 12 ust. 3 ustawy o KRS wynika wąskie ujęcie kompetencji sądu rejestrowego** do wykreślenia z urzędu danych niedopuszczalnych ze względu na

¹⁰ Tak E. Marszałkowska-Krześ, *Ustawa...*, s. 21; D. Paszukiewicz-Garstka, „Wpis niedopuszczalny” – wpisem nieprzewidzianym przez prawo czy wpisem dokonanym na podstawie niedopuszczalnych aktów prawnych, PS 2000/5, s. 32–33; M. Tarska, *Ustawa...*, 2009, s. 154; podobnie T. Szczerkowski, *Kognicja sądu rejestrowego w sprawach wszczynanych na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym*, Warszawa 2016, s. 109–110.

¹¹ A. Michnik, *Krajowy...*, s. 36–39.

obowiązujące przepisy prawa, i odmawia sądowi rejestrowemu uprawnienia do przeprowadzenia (następczej) kontroli podstaw wpisu w rejestrze, w tym przede wszystkim weryfikowania ważności czynności prawnej stanowiącej materialnoprawną podstawę dla wpisu¹².

Z kolei A. Jakubecki¹³ stoi na stanowisku, że przez dane niedopuszczalne należy rozumieć dane, które w ogóle nie podlegają wpisowi do rejestru, jak też dane niedopuszczalne z uwagi na ich treść. W tym drugim przypadku chodzi o wpisy zawierające dane sprzeczne z przepisami prawa regulującymi ustroj danego podmiotu. Za niedopuszczalny w rozumieniu art. 12 ust. 3 ustawy o KRS należy uznać np. wpis firmy naruszającej zasady prawa firmowego czy też wpis zasad reprezentacji podmiotu rejestrowego sprzecznych z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa materialnego. Nie jest natomiast niedopuszczalne wpisanie do rejestru firmy spółki komandytowej, w której wymieniono nazwisko komandytariusza.

Z kolei E. Norek prezentuje pogląd, zgodnie z którym przyczyną niedopuszczalności wpisu ze względu na obowiązujące przepisy prawa mogą być wyłącznie czynności prawne stanowiące podstawę wpisu sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa lub nieistniejące¹⁴.

M. Tarska opowiada się za ostrożnym stosowaniem, a w niektórych sytuacjach wyłączeniem stosowania art. 12 ust. 3 ustawy o KRS do określonych wpisów (danych) dotyczących tych podmiotów rejestrowych, których przepisy ustrojowe zawierają odrębną, szczególną regulację trybu naprawiania uchybień, w szczególności weryfikacji prawidłowości aktów prawnych będących m.in. podstawą wpisu do rejestru, w trakcie ich tworzenia lub funkcjonowania, jak również w sytuacjach, gdy z wpisem związane są tak doniosłe skutki dotyczące podmiotu rejestrowego jak rozwiązanie, połączenie, podział czy przekształcenie spółki¹⁵.

Druga grupa autorów uznaje, że pojęcie danych niedopuszczalnych obejmuje zarówno wpisy nieprzewidziane przez przepisy prawa, jak i wpisy niezgodne ze stanem prawnym i rzeczywistym, a także wpisy oparte na podstawie wadliwych czynności prawnych. Zwolennicy tego poglądu wskazują, że art. 12 ust. 3 ustawy o KRS jest przepisem szczególnym, który ma umożliwić sądowi rejestrowemu korygowanie wpisów w tych sytuacjach, gdy wpis ten w sposób oczywisty nie powinien zostać dokonany, mając na względzie zarówno wyrażoną w art. 17 ust. 1 ustawy o KRS zasadę domniemania prawdziwości wpisów, jak i bezpieczeństwo oraz pewność obrotu. Zawężenie pojęcia danych niedopuszczalnych wyłącznie do danych, które nie zostały wskazane w ustawie o KRS oraz w rozporzą-

¹² P. Popardowski [w:] *Ustawa...*, 2019, art. 12, nb 24.

¹³ A. Jakubecki [w:] L. Ciulkin, A. Jakubecki, N. Kowal, *Krajowy, Krajowy...*, s. 55.

¹⁴ E. Norek, *Krajowy...*, s. 137.

¹⁵ M. Tarska, *Ustawa...*, 2009, s. 153–154.

dzeniu w sprawie szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach, oznaczałoby w istocie pozbawienie przepisu art. 12 ust. 3 ustawy o KRS znaczenia prawnego¹⁶.

Za szerokim rozumieniem pojęcia danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa opowiada się również Ł. Zamojski, z tym ograniczeniem, że pojęcie wpisu niedopuszczalnego nie obejmuje danych niezgodnych z rzeczywistym stanem, ponieważ w takiej sytuacji winien mieć zastosowanie art. 24 ust. 3 ustawy o KRS (aktualnie art. 24 ust. 6 ustawy o KRS). Autor ten słusznie wskazuje, że rozważając zakres pojęcia danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa, mamy do czynienia z kolizją dwóch wartości – z jednej strony stabilnością orzeczenia sądu rejestrowego, a z drugiej strony z domniemaniem prawdziwości wpisu w rejestrze. W opinii Ł. Zamojskiego dane niedopuszczalne to także dane ujawnione na podstawie nieważnej czynności prawnej. Autor ten stwierdza, że użycie przez ustawodawcę zwrotu „dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa” wskazuje na blankietowe odesłanie do całego systemu prawa, przy czym rzeczywiste znaczenie w tym kontekście będą miały regulacje prawne dotyczące podmiotów rejestrowych. Zwraca uwagę, że art. 12 ust. 3 ustawy o KRS jest przepisem o charakterze proceduralnym i zgodnie z treścią art. 7 ustawy o KRS do postępowania przed sądami rejestrowymi stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, chyba że ustawa stanowi inaczej. Regulacja przyjęta w art. 12 ust. 3 ustawy o KRS jest normą szczególną w stosunku do ogólnie przyjętej w procesie oraz innych niż rejestrowe postępowaniach nieprocesowych zasady wyrażonej w art. 365 i 366 k.p.c. Autor ten zauważa również, że prowadzenie rejestru w naszym kraju ustawodawca nieprzypadkowo powierzył właśnie sądom, co ma stanowić gwarancję zachowania odpowiedniego poziomu prawdziwości i rzetelności wpisu. Na tym właśnie tle ustawodawca wprowadził w postępowaniu rejestrowym szczególny instrument prawny służący przyspieszonej autokorekcie wpisu dokonanego przez sąd z naruszeniem przepisów prawa. Możliwość wykreślenia z rejestru danych niedopuszczalnych stanowi swoisty wentyl bezpieczeństwa w tych nielicznych przypadkach, w których sąd rejestrowy, dokonując błędnej oceny przedłożonych dokumentów, zarządził wpis do rejestru, zamiast oddalić wnioski. Autor ten zastrzega jednak, że stosowanie regulacji art. 12 ust. 3 ustawy o KRS nie powinno mieć miejsca w przypadku, gdy nieważność czynności prawnej, na której oparty został wcześniejszy wpis, wymaga przeprowadzenia szerokiego postępowania dowodowego, w tym przeprowadzenia dowodów innych niż dowód z dokumentu, np. przesłuchania świadków czy sporządzenia opinii przez biegłego¹⁷. Przedstawione powyżej argumenty zasługują na pełną aprobatę.

¹⁶ Tak D. Bugajna-Sporczyk, K. Kuć-Kwaśniewicz, *Krajowy...*, s. 227; M. Wrzolek-Romańczuk, „Wpis niedopuszczalny” – w *Krajowym Rejestrze Sądowym*, PPH 2002/4, s. 8; A. Malmuk-Cieplak, *Wpis niedopuszczalny*, *Rej.* 2005/4, s. 105, 111.

¹⁷ Ł. Zamojski, *Ustawa...*, s. 72–75, a także Ł. Zamojski, *Pojęcie danych niedopuszczalnych ujawnionych w Krajowym Rejestrze Sądowym. Glosa do postanowienia SN z dnia 2 grudnia 2015 r., IV CSK 99/15*, „Glosa” 2016/3, s. 28–29.

W zakresie rozumienia terminu „dane niedopuszczalne” wypowiedział się również Sąd Najwyższy, który w uzasadnieniu postanowienia z 5.05.2005 r., IV CK 18/05¹⁸, stanął na stanowisku, że nie sposób przyznać sądowi rejestrowemu kompetencji do merytorycznego badania dokumentów w toku postępowania wszczętego z urzędu i mającego na celu dokonanie oceny, czy znajdujące się w rejestrze dane są dopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa. „Poza granicami takiego postępowania musi pozostać merytoryczne badanie dokumentów, które były już uprzednio badane w toku postępowania o wpisanie danego podmiotu do rejestru. Warto także zauważyć, że art. 23 ust. 2 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym przyznaje sądowi rejestrowemu kompetencję w zakresie badania zgodności z przepisami prawa treści dokumentów dołączonych do wniosku. W postępowaniu wszczętym z urzędu siłą rzeczy nie występują dokumenty dołączone do wniosku, a więc nie istnieje przedmiot badania. Nie sposób zaś przyjąć, aby sformułowanie z art. 12 ust. 3 ustawy «...zamieszczone dane są niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa» obejmowało także możliwość dokonywania oceny pod kątem zgodności z prawem dokumentów zalegających w aktach rejestrowych”.

Za szerokim rozumieniem pojęcia danych niedopuszczalnych opowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniu z 17.09.2008 r., III CSK 56/08¹⁹, stwierdzając, że: „Wykładnia przepisów normujących przebieg postępowania rejestrowego musi uwzględniać wynikające z art. 17 ustawy z 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym domniemanie prawne prawdziwości wpisów, a przewidziany w art. 23 ust. 1 tej ustawy obowiązek badania treści dokumentów załączonych do wniosku obejmuje także ocenę ważności czynności prawnej objętej dokumentem stanowiącym podstawę wpisu. Do takiego wniosku prowadzi zestawienie art. 23 ust. 1 z art. 12 ust. 3 ustawy o KRS, który umożliwia wykreślenie z urzędu zamieszczonych w rejestrze danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa, **do których to danych zaliczane są m.in. wpisy dokonane na podstawie nieważnych czynności prawnych**”.

W uzasadnieniu uchwały z 4.06.2009 r., III CZP 30/09²⁰, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, zgodnie z którym: „Artykuł 12 ust. 3 u.K.Rej.S. zawiera regulację wyjątkową, która powinna być interpretowana ściśle, zgodnie z regułą *exceptiones non sunt extendendae*. Dane niedopuszczalne, o których mowa w tym przepisie, to takie dane, których zamieszczenie nie zostało przewidziane przez ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym lub rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy ani przez inne ustawy. Określenie to nie obejmuje natomiast sytuacji, w których określone dane nie są zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy. W szczególności art. 12 ust. 3 u.K.Rej.S. nie uprawnia sądu rejestrowego do ustalania z urzędu, czy określona uchwała organu spółdzielni stanowiąca podstawę wpisu jest istniejąca i ważna”.

¹⁸ LEX nr 311345.

¹⁹ LEX nr 560578.

²⁰ LEX nr 499595.

W postanowieniu z 2.12.2015 r., IV CSK 99/15²¹, Sąd Najwyższy opowiedział się za wąskim rozumieniem pojęcia danych niedopuszczalnych: „Dopuszczenie szerokiej możliwości dokonywania przez sąd rejestrowy z urzędu zmian w treści rejestru godziłoby w bezpieczeństwo obrotu, gdyż prowadziłyby do podważenia zaufania do stabilności i pewności wpisów”. W uzasadnieniu powołanego postanowienia Sąd Najwyższy, podzielając stanowisko opowiadające się za wąską wykładnią pojęcia danych niedopuszczalnych, argumentował: „W pierwszym rzędzie przemawia za nim argument z wykładni gramatycznej; nie ma bowiem podstaw do utożsamiania tego sformułowania z «danymi sprzecznymi z prawem». Z kolei rozszerzenie treści tego pojęcia na badanie przez sąd rejestrowy ważności czynności prawnej, stanowiącej podstawę wpisu, nie znajduje wyrażonego upoważnienia ustawowego. Zgodnie z art. 23 u.K.Rej.S. kompetencja sądu rejestrowego ogranicza się do badania zgodności dokumentów pod względem formy i treści z przepisami prawa, zatem nie obejmuje kontrolowania ważności czynności prawnych stanowiących podstawę wytworzenia dokumentu. Postulat takiego rozszerzenia kompetencji pozostawałby zresztą w sprzeczności z istotą postępowania rejestrowego; jego realizacja prowadziłyby bowiem do przekształcenia tego szybkiego z założenia postępowania, ograniczającego się do sprawdzania kompletności i odpowiedniości dokumentów, w postępowanie procesowe, nakazujące prowadzenie postępowania dowodowego, czego postępowanie rejestrowe nie przewiduje. Trzeba dodać, że kodeks spółek handlowych – zgodnie z tendencją występującą we współczesnym prawie handlowym – realizuje dążność do zawężania regulacji umożliwiających uznanie nieważności samych spółek oraz podejmowanych przez nie czynności, co również stawia pod znakiem zapytania zasadność postulatu badania przez sąd rejestrowy ważności czynności prawnych wyrażonych w dokumencie dołączonym do wniosku rejestrowego albo stanowiących podstawę wydania tego dokumentu. Należy też mieć na względzie, że w art. 24 u.K.Rej.S., zarówno w jego wersji obecnie obowiązującej, jak i w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1924), przewidziana została możliwość dokonania wykreślenia wpisu niezgodnego z rzeczywistym stanem rzeczy, ale dopiero po przeprowadzeniu tzw. postępowania przymuszającego, którego w niniejszej sprawie nie było. Kierując się zasadą zaufania do racjonalności ustawodawcy, nie można przyjmować, że w art. 12 ust. 3 u.K.Rej.S. dopuszczono jednocześnie możliwość badania przez sąd rejestrowy tożsamych przesłanek z urzędu, z możliwością wykreślenia wpisu, bez przeprowadzenia takiego postępowania. Trzeba podzielić pogląd, że dopuszczenie szerokiej możliwości dokonywania przez sąd rejestrowy z urzędu zmian w treści rejestru godziłoby w bezpieczeństwo obrotu, gdyż prowadziłyby do podważenia zaufania do stabilności i pewności wpisów”.

W uchwale z 8.12.2017 r., III CZP 54/17²², Sąd Najwyższy uznał, że „sąd rejestrowy w ramach postępowania określonego w art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r.

²¹ LEX nr 1943857.

²² LEX nr 2405316.

Książka zawiera szczegółowe omówienie specyfiki wpisów dokonywanych do poszczególnych działów Krajowego Rejestru Sądowego oraz odnosi się do wielu kwestii prawnych i technicznych występujących w postępowaniach prowadzonych przed sądem rejestrowym. Wyjaśniono w niej m.in. zagadnienia związane z:

- instytucją kuratora ustanawianego w postępowaniu rejestrowym;
- wykorzystaniem systemu teleinformatycznego w wykonywaniu obowiązków rejestrowych;
- postępowaniem przymuszającym;
- skutkami niewykonania przez podmiot obowiązków rejestrowych.

W publikacji położono nacisk na możliwie przejrzyste przedstawienie problemów praktycznych, zarówno materialnoprawnych (jak problematyka firmy, reprezentacji spółek), jak i procesowych.

Omówiono zarówno postępowanie rejestrowe prowadzone na podstawie obecnie obowiązujących przepisów, jak i postępowanie, które w odniesieniu do podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców KRS od 1 lipca 2021 r. będzie prowadzone wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Opracowanie będzie przydatne dla referendarzy sądowych, sędziów i asystentów sędziów, pełnomocników procesowych reprezentujących podmioty w postępowaniach prowadzonych przed sądem rejestrowym, notariuszy, a także dla każdego podmiotu, który będzie składał wniosek do KRS.

„Innowacyjność książki polega na jej kompleksowości oraz ujmowaniu prezentowanych problemów niezwykle szeroko, tzn. nie tylko w zakresie samego wpisu do KRS oraz postępowania rejestrowego, ale z uwzględnieniem warstwy materialnej danej problematyki. Takie ujęcie tematu powoduje, że książka będzie niezwykle przydatna dla praktyków”.

Z recenzji dr hab. Anny Hrycaj

Adam Jaworski – sędzia sądu rejonowego orzekający w sprawach cywilnych delegowany do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga; jako referendarz sądowy orzekał m.in. w Wydziale Gospodarczym KRS Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy; w latach 2015–2016 delegowany do Departamentu Legislacyjnego Ministerstwa Sprawiedliwości, gdzie uczestniczył w pracach nad nowelizacją ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Aneta Komenda – sędzia Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie delegowana do pełnienia obowiązków orzeczniczych w XII Wydziale Gospodarczym Sądu Okręgowego w Krakowie; w latach 2004–2011 kierownik Sekcji ds. stowarzyszeń XI Wydziału KRS w Krakowie; w latach 2011–2018 delegowana do pełnienia obowiązków administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości, gdzie kierowała pracami legislacyjnymi dotyczącymi m.in. zmian ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym; ma ponad 15-letnie doświadczenie w prowadzeniu szkoleń i wykładów z zakresu rejestrów sądowych oraz prawa gospodarczego.

9788382235340 W01P01

ISBN 978-83-8223-534-0

9 788382 235340

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL